

EREVNA

Årg. VIII

N:r 2

1951

Innehåll

Det nya livet.

Rom. 12:1 f. 2 Kor. 5:17 Ef. 4:24 Uppenb. 2:17	
Av H. Odeberg.	17
<i>Fil. 2:12.</i>	19
<i>Det nya livet och »religiös upplevelse».</i>	21
<i>Det nya livet och församlingen.</i>	26
<i>Antal sammanträden i Erevna från början</i> <i>intill 15 maj 1951.</i>	28
Böcker.	29
Tidskrifter.	31

*Innehållsförteckningen i slutet av häftet och sidhänvisningar i texten
enligt originaltexten.*

Det nya livet.

Rom. 12:1 f. 2 Kor. 5:17 Ef. 4:24 Uppenb. 2:17

Av H. Odeberg.

Finnes i Nya testamentet någon skillnad mellan den inre och den yttre människan i relation till det nya liv, som i och genom Kristus uppenbarats i världen? Följande tes kunde tänkas: I denna tidsåldern har det nya livet speciell anknytning till den inre människan, medan det först vid uppståndelsen kommer att dominera även över den yttre människan. Som motivering härför kunde följande synpunkter framföras.

1. Paulus har i antropologiskt hänseende ingen fast terminologi. »Den inre människan» (ὁ ἔσω ἄνθρωπος) i Rom. 7:22 användes omväxlande med »sinne» (νοῦς) (vv. 23, 25); andra uttryck för samma sak äro »hjärta» och »ande» (Rom. 1:9).

2. Den inre människan som sådan har intet gudomligt liv. Den är tvärtom bestämd av »köttet» (Kol. 2:18). En själisk människa kan inte fatta vad anden tillhör (1 Kor. 2:14). Den inre människan kan emellertid omskapas och förnyas, så att hon blir bestämd av Kristus och Anden. Ef. 4:23, Rom. 12:2, 2 Kor. 4:16. I 1 Kor. 2:16 säger Paulus till sina medkristna: »Vi hava Kristi 'sinne'.»

Förnyelsen innebär, att människan får en ny verklighet öppnad för sig, den andliga verkligheten (jfr 1 Kor. 2:14 ff.), och att hon får sitt livs centrum i denna verklighet. Hon får Andens »sinnelag, tänkesätt» (frónēma) (Rom. 8:6), hon får viljan att göra det goda (Rom. 7:19, 20, 21). Detta innebär dock

icke, att hon i allt kan förverkliga det goda, hon vill; hon lever ju alltfört i denna tidsåldern (jfr Rom. 7:19-21).

3. Någon förnyelse av den yttre människan omtalas inte i Nya testamentet. Inte är kroppen i och för sig ond, så att den skulle vara att som sådan bekämpa. Det nya livet skall givetvis ta även kroppen i anspråk (Rom. 6:12-14, 1 Kor. 6:20). Men denna ligger under syndens välde i den meningen, att syndens lag finns i lemmarna (Rom. 7:23); kroppen är ständigt hemfallen åt döden (Rom. 8:10). *Dess* förvandling hör framtiden, den kommande tidsåldern till (Fil. 3:21).

I anslutning till detta kan pekas på Kol. 3:3 f. »I haven dött, och edert liv är fördolt med Kristus i Gud. Då Kristus, edert liv, uppenbaras, då skolen också I med honom bliva uppenbarade i herrlighet.» Vad är det som gör, att människan inte lever det fullkomliga livet i denna världen? Inte det, att ej Kristi ande bor i den kristne — ty det gör den ju — utan det, att han lever i den gamla, av köttet bestämda tidsåldern. Förhärligandet kan inte i något avseende inträda här. Jämför Fil. 3:21.

Uttrycken »den invärtes människan» och »den utvärtes människan» ha en parallel i det johanneiska ordet: *i världen men icke av världen*.

»Nytt *liv*» uttryckes också med orden »nytt *namn*». »Namn» betecknar tillhörighet, egendom. Guds »Namn» är skrivet över hela skapelsen, och i speciell mening är det skrivet över hans Israel såväl i gamla som i nya förbundets tid. Att få Guds »Namn» betyder i ett avseende att få Guds stämpel satt på sig, att formas efter Guds vilja. — Begreppet »ny» hänger i detta sammanhang samman med exempelvis talet om det nya Jerusalem, som skall uppenbaras från himmelen. Det anger tillhörighet till den nya världen, där allt som har med förgänglighet och synd att göra är borta.

Det är viktigt att observera, att det är Guds namn, det här är fråga om, och inte ett blott individuellt namn. Även om

man skulle utgå ifrån att det vore ett individuellt namn, som avsåges, skulle man likväl föras tillbaka till Kristus-namnet. *Det är ju nämligen först i Kristus människan får sin sanna individualitet.*

Vad begreppet »ny» beträffar bör framhållas, att man i vanligt språkbruk talar om att förnya något i betydelsen av att reparera en sak, så att den blir *såsom* ny. Det bibliska »ny» avser emellertid en verklig nyhet, ett verkligt nyvardande. Och då kommer man tillbaka till skapelsen; någon annan möjlighet till sant nyvardande än skapelsens finnes inte. Och med skapelsen hör frälsningen samman. Den kristne är en »ny *skapelse*» (se Tit. 3:5), och han är detta »i Kristus», i Honom, genom vilken allt blivit till. Med nyskapelse anses då inte en reparation blott. Det är fråga om verklig nyfödelse (παλιγγενεσία) (se Joh. 3). Födelse står ju i motsättning till varje tanke på reparation, och »åter» har här intet av bet. »återupp-rätta» i sig, utan det anger, att något sker med ny begynnelse. Jfr Ps. 51:12: *skapa* (berá) i mig, Gud, ett rent hjärta.

Nu är det viktigt att observera, att uttr. »ett nytt namn» står i motsatsförhållande ej blott till »ett förnyat namn» utan även till »ett *annat* namn». En människa, som står utanför det bibliska sammanhanget, kan ej tänka sig annat än *antingen* en reparation av det gamla *eller* ett kasserande av det gamla och producerande av något nytt. I Nya testamentet gäller emellertid inte detta alternativ. När exempelvis Paulus omvändes, betydde ej detta, att Gud hyfsade upp Paulus, ej heller att han gjorde Saulus om intet och satte en ny man i hans ställe, utan det betydde, att han nyskapade just Paulus.

Fil. 2:12.

»Så mån I nu med fruktan och bävan arbeta på eder frälsning.» I det vanliga livet kan det vara så, att man arbetar på sitt arbete med ängslan för att det inte skall lyckas. Den tanken är

utesluten för Paulus. Motiveringen för hans uppmaning är den följande versen, v. 13: »Ty Gud är den som verkar i eder både vilja och gärning, för att hans goda vilja skall ske». Man kan uppmana till arbete för frälsningen, och behöver inte vara ängslig för att kraften ej skall räcka till, ty det är Gud som ger kraften. Vad ligger i orden »fruktan och bävan»? Man bävar inför Gud, inför den väldiga kraften, som finnes i frälsningen. Vad är det för fruktan? Den ställes i motsats till den naturliga människans rädsla för något. Det är inför den *frälsande Guden*, som man bävar. Såsom det heter i Ps. 130:

Hos dig är ju förlåtelse,
för att man må frukta dig.

Varför skall man frukta? Därför att Gud är en förlåtande Gud.

I modern tid kan en människa gripas av ängslan för att hon inte har det rätt ställt med Gud. Det var en helt annan visshet om Anden på Pauli tid. Det är den stora skillnaden mellan den urkristna och vår tid, att vi komma in på sådana problem. »Att han förbliver i oss, det veta vi av Anden, som han har givit oss.» 1 Joh. 3:24.

Den gudsfrånvända mänskliga tanken kan icke fatta fruktan annat än som fruktan för något farligt eller för en mäktig, farlig människa. »Frukta Gud» blir därför att frukta för att Gud skall straffa, om man faller ur arbetet på frälsningen.

Den springande punkten är, att det i nya testamentet är *Guds frälsning*, icke hans vrede, som motiverar fruktan.

I Jes. 8:12, 13 heter det: »I skolen icke kalla för sammansvärjning allt vad detta folk kallar för sammansvärjning, ej heller skolen I frukta vad det fruktar, I skolen icke förskräckas därför. Nej, HERREN Sebaot skolen I hålla helig; honom skolen I frukta, och för honom skolen I förskräckas.» Detta profetord är citerat i 1 Petr. 3:14, 15. Man ser här en jämförelse mellan den Gudsfrånvända människans fruktan för något eller någon och den kristnes fruktan.

»Hysen ingen fruktan för dem, och låten eder icke förskräckas; nej, Herren, Kristus, skolen I hålla helig i edra hjärtan.»

Det nya livet och »religiös upplevelse».

I 2 Kor. 5:17 är det fariséernas språkbruk, som Paulus använder sig av. Vad innebär då »ett nytt liv» för fariséerna, eller vad är »religiös upplevelse» för dem? Det är frågor, som de inte sysslar med. Det, som man menar sig ha, är kunskapen om Guds vilja. En »omvändning» av livet ligger visserligen i tanken på »omvändelse». Men detta betyder ju ej för fariséerna någon religiös upplevelse utan en ändring till lydnad för den gudomliga viljan. När Paulus säger: »Om någon är i Kristus, så är han en ny skapelse; det det gamla är förgånget; se, nytt har blivit till», så kan man ju lämpligen konfrontera detta med den fariseiska uppfattningen, den som Paulus var uppväxt i. Där förekommer ju »liv» som religiös term, men det betecknar ej någon ny egenskap, som kommer vid omvändelsen. »Den kommande världens liv» betyder ju endast att leva i den rättfärdiges sfär i den nya tidsåldern. Ett annat väsentligt ord i N.T. är »Frihet». Detta finns också i fariseismen:

Frihet är för fariséen det samma som *friborenheten* hos den som äger lagen, Guds vilja. Det är inte frihet i förhållande till bud och lagar, utan det är själva lagen, som man upplever som frihet. Det är denna som gör människan friboren, gör henne till Guds barn. Men när man inte har lagar, så är man slav under synden. Fri är jag, när jag vet det som är rätt och gör det. När det främmande oket tas bort från Israel, är Herren deras konung. Då är de fria, därigenom att Guds-viljan förhärskar. Detta står nära vad som menas med friborenhet, att vara fria män, barn åt Fadern, vars vilja man fritt utför.

Av detta följer, att ord och termer, som förekommer i N.T., får en helt annan betydelse där, än de har i fariseismen. Vi har

två andra viktiga ord i det sammanhanget: »glädje» och »frid». Dessa finns också på fariseiskt håll och är dessutom något, som kännetecknar gudstjänsten. Denna är ju inte fariseisk; Jesus har ju inte någonting emot den utan godkänner den helt och fullt. I N.T. har vi frid och χαρά betecknande helt nya kvaliteter. Det är Kristi glädje det är fråga om, vilken är en glädje i sig själv.

»Glädje» är från fariseisk synpunkt ingen religiös kvalitet utan den glädje, som den får, som har kunskap om Guds-viljan och handlar efter den, den glädje, som har detta som anledning. Likaså betecknar »frid» det förhållande, som nödvändigt inträder, då Guds-viljan förverkligas. »Frid» exi[s]terar i Guds värld. Den störs uteslutande av att det blir andra viljor, så att Guds vilja ej bestämmer allt. För den enskilde är friden det förhållandet, när varje ögonblick i livet ordnas efter Guds vilja.

Det som möter i Rom. 2 står framförallt i motsättning till den riktning inom judendomen, som utgöres av fariseismen. Men det finns också andra riktningar. Synagogans gudstjänst, som är i sig själv helig, representerar en annan riktning. För den som lever i gudstjänsten är fariséernas sätt snarast ett fördärvande av något gott. Även inom judendomen fanns frågan om religiösa upplevelser. Evangeliet ställs också i motsättning till vissa sådana företeelser. När vi möter sådana riktningar, som kallas »gnostiska», vilka står judendomen mycket nära, så har vi där samma begrepp: sanning, liv. Där möter vi en helt annan inriktning än inom fariseismen. Men det gäller att jämföra också dessa med evangeliet. I dessa riktningar talas om att uppleva andra medvetenhetstillstånd, man eftersträvar nya kvaliteter av liv, vilket ju innebär ett förstucket begär efter makt eller förmåga. Där förekommer sanning i betydelsen av kunskap om innersidan av Guds handlande, om människans och universums struktur, om dolda krafter. Det är fråga om något, som man strävar att förvärva, något som räknas högre värt än

det vanliga. Denna sortens gnosis (= insikt, upplysning) står i skarpaste motsättning till kristendomen. Denna motsättning går tillbaka till Jesus själv, då han avvisar dem, som vill ha ett högre liv: »Den som söker vinna sitt liv han mister det». Hela denna strävan avvisas. Här går Jesus skenbart på samma sida som fariseismen, när han till den, som vill ha ett högre liv, ställer frågan: Hur lyder budorden? Inom detta slag av »upplysning» betyder sanning alltså sanningen om Gud, världen, människan, en sanning, som är förvarad i urkunder, men det gäller att ha det *spårsinne*, varmed man kommer åt innehållet. Här skymtar ett begär efter makt över livet, över ödet o.s.v. Man söker enskilda religiösa upplevelser och odlar dem, i stället för att de skall komma spontant. Man försöker väcka dessa upplevelser. Det ligger från början en fara i denna strävan.

Frihet är ett begrepp, som också användes inom dessa riktningar. Fångenskapen gäller då villfarelser, felaktiga inriktningar. Befrielsen innebär ett uppstigande till högre klarhet, från villfarelse till sanning. Hos de gamle har man här sett faran med gnosis, detta att den framstår som en så fin sak. I motsättning till detta kommer evangeliet med ett totalt nytt liv, som ej är en blott upplevelse utan det objektiva, genom Kristus givna, nya livet. Märk t.ex. sådana riktpunkter i N.T. som dessa: »Nu lever inte mer jag utan Kristus lever i mig» (Gal. 2:20). »Om någon är i Kristus, så är han en ny skapelse; det gamla är förgånget; se nytt har blivit till» (2 Kor. 5:17). Eller samtalet med Nikodemus. Här är icke fråga om att stiga upp till högre andliga rymder, utan här är det endast *Han*, som steg ned. Det nya livet är här förlagt till Kristus själv, som stigit ned men också är den, som stigit upp.

Fariseismen har under alla de kristna århundradena varit med. Begäret efter makt, efter yogaförmåga, har också funnits i olika tider. Men i nya testamentets kristendom finns varken det ena eller det andra av dessa strävanden. Det är två olika alternativ att välja på, och till bägge säger kristendomen nej.

Den har i stället något radikalt helt annat, varigenom två mänskliga motsatser kommer på ett liknande plan i jämförelse med kristendomen.

Att mista sitt liv står i motsats till att sträva efter något med en avsikt. Att vinna livet, det gäller endast för den, som *verkligen* mister det. Den som är minst, han är störst, det måste endast gälla den, som verkligen är minst.

Fariseismen har varit med under alla de kristna århundradena. Likaså begäret efter makt. Det är dessa två, sinsemellan så olika inställningar, som alltid har funnits med.

Det är anmärkningsvärt, att, om vi tänker oss, att man bara sysslar med N.T. och de historiska riktningar, som möter där och bara fäster sig vid dem, så kommer man att syssla med något, som är ständigt aktuellt. Om vi utan sidoblickar på vad vi nu har omkring oss studerar N.T. utan någon önskan att få ut det som är av aktuell betydelse utan håller oss till det, som där finns, så kommer vi till det, som är aktuellt. Men om man utgår från ett önskemål, från det, som har avseende på en modern kristen och nutida problem, så kanske det misslyckas. Det kan bero på att man med en sådan inställning a priori har en tanke på vad N.T. säger. Det är den föreställning, som mött under de sista 150 åren, t.ex. att man a priori tänker sig, att det i N.T. dels finns något tidsbetonat, dels något som har betydelse för nutiden. Ofta närmar man sig N.T. med den tanken: Nu kan vi bättre begripa vad som har betydelse för senare tider. Här finns, menar man, i Jesu förkunnelse fröet till nångenting. Detta är ett djupt inrotat sätt att tänka, som ju ofta sammankopplats med benämningen »historisk». I själva verket är det raka motsatsen. Man startar med en uppfattning om en utveckling efter den första kristna tiden. När man på så sätt startar med en ohistorisk utgångspunkt, som oprövat fastslås som självklar, kan man ju näppeligen komma till en historisk syn. Det man vill studera, representerar en rakt motsatt syn mot den, med vilken man startar.

Om vi t.ex. säger: Det gäller att komma till Jesus och se vilka idéer som har betydelse endast för hans tid eller vilka som kan vara fruktbara för framtiden. Men nu säger den, hos vilken man skall finna detta, han säger själv såsom något grundväsentligt motsatsen: »Jord och himmel skola förgås, men *mina ord* skola aldrig förgås.» Det är helt naturligt, att man utifrån detta ser N.T:s bild av fariseismen såsom något bara för den tiden gällande. Men om man verkligen inte bekymrar sig om annat än vad som historiskt förelåg utan utblickar på vad vi kan ha för nytta av det, då upptäckes, att bägge dessa riktningar, i den gestalt de historiskt möter i N.T., är något som i alla tider kan följas i kyrkans historia. Detta har stor betydelse för förkunnelsen. Fariseismen, precis sådan den historiskt var på Jesu tid, är något, som vi har mitt ibland oss. I princip har ju den sanningen inte varit borta ur medvetandet. Men det är nödvändigt, att den fariseism, som bekämpas och skildras, är den fariseism, som Jesus bekämpar. Men så är det inte alltid, som t.ex. när fariseismen framställs såsom något blott judiskt.

Bägge dessa riktningar tycks uppträda i samband med en väckelse, både den riktningen, som gör kristendom till en moral, så att det blott gäller att leva ett kristet liv, bli en god människa, och även den riktningen, då hos människor uppstår begär efter andliga upplevelser, begär efter att känna beröring med en högre värld. Detta sista är det förstuckna maktbegäret. Nu är det ju inte så många, som har makt att bli en yogin, men det gömmer sig dock lätt en strävan efter det. Jfr trollkarlen Simon magern, när han ser Andens verkningar. Han vill ha en »makt». Här måste detta ord vara vägledande: Den som står efter att vinna sitt liv, han skall mista det. Det är ej heller så, att man skall mista sitt liv för att vinna det, ty det är även då en strävan. Den som vill vara störst, han är den minste. Den som vill vara minst med den vissheten att bli stor, han är ju ej liten utan eftersträvar att bli stor.

Det finns ju också fariseism i grövre former, men skall man komma åt den, så får man ej stanna vid de grövre formerna utan se dess finaste manifestationer.

Det nya livet och församlingen.

Församlingen är att fatta såsom Kristi kropp, hon är uttryck för Kristus i världen. I denna församling, denna kyrka, finns ju också andra faktorer. Det finns de som tänker sig kyrkan fullkomlig såsom kyrka. Men nu är det fråga om hur N.T. hävdar den. Där är det ej fråga om att församlingen historiskt från början skulle vara felfri och ej utsatt för andra än Andens verkningar. Församlingen i denna tidsålder karakteriseras av detta Jesu: »Får mitt ibland ulvar». Det är förföljelsen utifrån, som genast sätter in, enligt Jesus ett tecken på verklig förbindelse med Kristus. Församlingen är bland fiender. »Om man hatar eder, så kom ihåg, att man hatat mig såsom den förste», säger Jesus.

Men det är ej bara så, att här är en sluten församling, som utifrån är utsatt för fienders anlopp utan även inifrån. Detta skildras i berättelsen om Ananias, Apg. 5. Det framgår också av breven. Det är ej någon fullkomlig församling i dess inre förhållanden. Det förhåller sig med församlingen som med den enskilde. Ingen kristen är fullkomlig, endast Kristus är fullkomlig i den kristne. Likaså är det med församlingen.

I Rom. 7 talar aposteln om sig själv som människa och kristen. De kristna framstår i denna tidsålder som rent mänskliga varelser, i den mån de beropar sig på sig själva. Detta framgår i t.ex. Pauli brev till galaterna, filipperna, korintierna. Paulus skriver här till församlingar med fel. I Uppb. har vi de i detta sammanhang betydelsefulla breven till de sju församlingarna. Talet sju betecknar en totalitet, det är ett av de avslutande talen. Det är en Kristus-fientlig makt verksam i hela kyrkan, såväl utifrån som inifrån, fientlig mot församlingen i den mån den är Kristi kropp.

I bönen »Fader vår» har vi bönepunkten »fräls oss från det onda eller från den onde», en fiende som finns *utom och inom* församlingen. För N.T. är det så, att denna fientliga makt ytterst är densamme: diábolos. Detta är typifierat i evangelierna med t.ex. följande två situationer: Dels i Joh. 8, där det är fråga om de yttre fienderna, som gör dens vilja, som från begynnelsen skilde sig från Gud och blev självständig, dels den situation, när Jesus säger till Petrus: Gå bort Satan. I frestelseberättelserna är det fråga om diábolos inom församlingen, i Jesu egen närhet, likaså i fråga om förrädaren.

När man i den urkristna församlingen läser den gamla uppenbarelsen utifrån Jesu ord, att allt är skrivet om honom i Moses, i skrifterna, i psalmerna, så frågar man i modern tid: Hur kan man i Kristi sinne läsa psalmer, som handlar om fienden, o.s.v. När man frågar så, har man en viss bestämd bild av dessa psalmers intention, vilken man överför på de kristna. Jfr Dav. ps. 143: Utrota mina fiender för din nåds skull och förgör alla dem som tränga min själ. — Johannes och Petrus har läst detta i Kristi sinne. Har de då glömt Jesu ord: Förlåt dem, ty de veta icke, vad de göra? Det är ej så. Utan man vet vem som är fienden, vem som är »det onda». Men när man avsatt denne, koncentreras den kristnes hat på enskilda människor och upphör att vara kristendom. Hur förstår man denna psalm bäst? Om man tyder den som den enskildes ilska bön mot fienden? Nej: »Gå icke till doms med din tjänare, ty inför dig är ingen levande rättfärdig.» Man ser hur psalmisten begrundar Herrens gärningar. Hans ande förgås, han ber, att Herren skall kungöra den väg, han skall vandra. Vem är fienden? Det är i psalmen inte fråga om hans jordiska ära och makt, som ju är förutsättningen för, att man skall bry sig om jordiska fiender. Naturligare förstår man psalmen, om man vet, att fienden är diábolos. Han är också verksam i människor. Och så utmynnar dessa psalmer i förtröstan om att vara bärgad. Jfr Jesu ord: »Varen vid gott mod. Jag har övervunnit världen». Det är fråga

om en frid, som inte världen ger. Detta är en hänvisning till fiendens maktlöshet genom Kristus. Så ock i sändebreven i Uppenb. Den som är i Kristus, utan egen kraft — ju mindre dess bättre han skall segra (Uppenb. 3:8). Men detta är förvisso icke en seger i vanlig världslig mening, utan en seger av den art, som Kristus segrade med, då han tillintetgjord och övergiven led den smädliga korsdöden. »Här är de heligas ut hållighet och tro» (Uppenb. 13:10).

(Forts.)

*Antal sammanträden i Erevna från början
intill 15 maj 1951.*

I (stiftad	1.9.43)	.....	39
II (»	1.4.44)	.....	205
III (»	24.5.44)	.....	95
IV (»	4.12.44)	.....	54
V (»	22.4.45)	.....	27
VI (»	8.12.45)	.....	31
VII (»	18.4.47)	.....	38
VIII (»	7.2.49)	.....	30
IX (»	14.2.49)	.....	18
X (»	28.5.49)	.....	41
CE (»	3.11.45)	.....	211
T (»	16.4.46)	.....	38

Summa 827 sammanträden.

Böcker.

Louis Finkelstein: *Mabo le-Massektot Abot ve-Abot d'Rabbi Nathan* (Introduction to the treatises Abot and Abot of Rabbi Nathan) = Texts and Studies of the Jewish Theological Seminary of America, Vol. XVI. New York 5711-1950.

Föreliggande bok är av författaren angiven som »bilaga» till hans 1950 i New York utgivna »The Pharisees and the Men of the Great Synagogue», vilket arbete bygger på källmaterial från Misna, traktaten Abot, och Rabbi Nathans Abbot. Detta material redovisar han nu filologiskt och diskuterar det sakligt.

Mišna Abot påvisas innehålla fem olika samlingar av uttalanden, varje samling med sin tradition. Dessa samlingar undersökas och jämföras med motsvarande partier i R. Nathans Abot. Också dateringsfrågor tas upp till behandling. I anslutning till traditionskedjan i första kap. av Abot (2 × 7 led) diskuteras talet 7 och dess multiplar och jämföres Matt. 1:17. (Jfr Appendix V.)

Finkelstein försöker rekonstruera en ur-Abot eller åtminstone en rad källor, gemensamma för Mišna Abot och de båda recensionerna av R. Nathans Abot. Vidare påvisar förf. att de båda recensionerna (R. Nathans Abot I och II) representera parallella texttraditioner inom var sin »skola». En ny kritisk textutgåva ställes i utsikt.

Mišna Abots slutkapitel anses av författaren vara en gammal inledning till hela Mišna. I sin bevisföring på denna punkt söker han rekonstruera en från den nuvarande uppställningen avvikande »ursprunglig, logisk» anordning av Mišnas sex »ordningar».

Framställningen avslutas med en rad excuser, varav den första (Appendix I) behandlar ett ur Abot, kap. 1, och Sanhedrin, kap. 10, rekonstruerat dokument, som försvarar de fariseiska lärarnas auktoritet och som i sin tur bygger på en proklamation av den stora synagogans män. (Jfr Neh. kap. 9 f.) — I appendix V. diskuteras frågan om översteprästen Jaddua (Neh. 12:11).

En i förbigående lämnad notis om hebreiskan som talspråk i rabbin-kretsar (sid. vii) må här nämnas (slang-uttryck i vissa formuleringar i R. Nathans Abot).

(R. Q-m)

Hugo Odeberg: *Kristus och Skriften*. S.A.M:s förlag. Jönköping. (tr. i Hässleholm). 1950. (56 sid.) 3. uppl. Pris kr. 1:25.

Under titeln »Kristus och Skriften» har professor Odeberg samlat och utgivit ett antal artiklar och uppsatser. I de båda avdelningar som fått rubrikerna »Skriftens självvittnesbörd och ordalydelsens makt» och »Allegori och ordinspiration», ger förf. prov på verkligt immanent skriftstudium och befriar därmed den nytestamentliga exegetiska vetenskapen från allt sysslande med allehanda ovidkommande teorier (både s.k. positiva och s.k. negativa) om verbalinspiration och allegorisk tolkning för att i st. inrikta forskningen på *Nya Testamentets egen syn — och ingenting annat*. — Slutkapitlen meddela dels en judisk-urkristen »bibelläsningssplan»: »Den regelbundna bibelläsningen i gudstjänst och hem i Israel på Jesu tid», dels »Den urkristna gudstjästordningen i sammandrag» (Morgon och aftonbön).

Prof. Odeberg tycks ha (medvetet?) efterbildat Nya Testamentets eget koncisa skrivsätt. Detta har till följd *dels* att den till omfånget lilla skriften äger ett mycket rikt, på en gång djuplodande och omfattande innehåll, som man icke kan tillgodogöra sig vid endast en flyktig genomläsning; *dels* också att ett sedvanligt kortfattat recensionsreferat är en praktiskt ogenomförbar uppgift.

Några smärre tryckfel, som verkar störande, hoppas anmeldaren få se rättade i nästa upplaga, vilken dessutom önskas med (— delvis redan i tryck förefintligt —) stoff av besläktad karaktär: Erevna 1947, s. 70 f. (»Nya Testamentets 'hemlighet'») + s. 74-76.; Erevna 1948, s. 14 f. (»Den heliga påskmåltiden»); De olika slagen av bön och tillbedjan i Nya och Gamla testamentet, etc.

(R. Q-m)

Tidskrifter.

Fast grunn, nr 1, 1951. (A.s Lunde & Co.s Forlag, Bergen) (72 sid.).

Fast grunn har utkommit med sitt första nummer för 1951. Innehållet är som vanligt mångskiftande med flera värdefulla artiklar. Missionsin-slaget kan sägas dominera detta häfte (s. 3-18; 36 ff; 42; 45 f.). — För övrigt märkes en skildring från det internationella institutet på Lennart Bernadottes slott på ön Mainau i Bodensjön. — Professor Odeberg svarar på frågan: Hvem skrev Johannevangeliet? I. — Resesekr. Sigvart Riiser har ett litet friskt inlägg i den ständiga debatten om »Fromhetsideal og kristen livsstil». — Kontorschef Eyvind Sivertsen kommenterar »Dommen over folkeslagene» (Matt. 25:31-46). — Under rubriken »Mennesket i sentrum» forsätter cand. theol. Konrad Stormark sin serie: »Gløtt frå krisa i åndslivet i vår tid». — »Martin A. Hansens diktning» underkastas en skarp kritik av Ivar Welle, och Olav Valen-Sendstads bok: »Fra troens slagmark» får en uppskattande anmälan av Arne Tiltnes. — Vidare innehåller numret ett ordskifte mellan G. Melbø och O. Valen-Sendstad, och en rad notiser under rubriken »Hørt og læst».

(R. Q-m)

Free University Quarterly (A Quarterly for Christian Knowledge and Life) är en ny tidskrift, som utgives av Det fria universitetet i Amsterdam, ett universitet helt på kristen grund. Hittills ha två nummer utkommit. Nummer ett finnes omnämnt i *Tidskrift för Biblisk Tro* 1950 nr. 4, till vilket hänvisas. Nummer två innehåller följande artiklar, som redan genom sina titlar ge en föreställning om tidskriftens uppläggning och syfte: The contest about the concept of sovereignty in modern jurisprudence and political science, föredrag hållet av universitetets rektor prof. *H. Dooyeweerd* vid universitetets 70-årsjubileum den 20 oktober 1950, (sidd. 85-106), The significance of a Medical Faculty in a Christian University av *G. A. Lindeboom* (sidd. 107-111), Christian economic policy av *J. Zijlstra* (sidd. 112-132). Därtill kommer »News about the University», som bl. a. meddelar om nytillsatta professorer och redogör för deras installationsföreläsningar: Prof. *N. H. Ridderbos*, som efterträtt prof. *Aalders* som prof. i Gamla Testamentets exegetik (installationsföreläsning om Psalmerna och kulten), Prof. *T. P. van der Kooy*, professor i ekonomi i juridiska fakulteten (The Purport of economics), prof. *G. A. Lindeboom*, professor i medicin (de ziel der geneeskunde), prof. *J. J. Duyvené de Wit*, professor i fysiologi (Views on an integrative conception of

biological science) och prof. *R. Schippers*, professor i etik och encyclopedi, som talade över »källorna till en ekumenisk ethos». Numret slutar med en längre recension av ett arbete av *Jacques Ellul*: *Le fondement théologique du droit*. Tidskriftens prenumerationspris är 10 holl. gulden.

Judiska tidskrifter. Kännedomen om judendomens läror, bruk, historia, problem är oundgänglig för studiet av Nya testamentet, icke minst för att undanröja populära missförstånd och aversioner. En mängd goda och vederhäftiga judiska tidskrifter finnas, såväl på hebreiska som på engelska och nordiska språk. Bland de judiska tidskrifterna på svenska nämnes nu här: *Judisk Tidskrift*, som 1951 är i sin tjugofjärde årgång, *Judiska Hem* (7:e årg.) och *Vår Röst* utgiven av World Jewish Congress Svenska Sektionen (3:e årg.) I *Judisk Tidskrift* märkes det åt överrabbinen prof. Marcus Ehrenpreis ägnade februari-numret, samt den i varje nummer inflytande översikten med titeln *Situationen* av prof. *Hugo Valentin*. I *Judiska Hem* 3-4, 1951, skriver bl. a. dr. *Herman Wohlstein* om Pésach (påskan), *Magnus Davidson* om judiska Festsånger, i *Vår Röst* nr. 4 förekomma artiklarna *Det judiska folket och Israel* av dr. *N. Goldmann*, WJC:s enhetssträvanden av *L. Lapidus*, Staten Israel och vår uppgift av *H. Storch*, Skandalen i Landsberg av *F. R. Bienenfeld*, »Detta är eländets bröd» (ett moment i påskritualen) av rabbin *A. I. Jacobsson* samt Dissenterlagen av rabbin *E. Kronheim*. Bland engelskspråkiga tidskrifter kan nämnas *Jewish Spectator* (110 West 40th Street, New York 18, N. Y.). Värdefulla uppgifter finnas också i tidskriften *Karmel* (Oslo, i Sverige postgiro 48 42 dr. I. Richnau, Stockholm) och *Ordet og Israel*, utgiven av Den danske Karmelbevegelse, Sdr. Boulevard 24⁵, Köbenhavn V., red. *G. Bartholdy*, *Frits Larsen* och *Eyvind Sivertsen*.

Innehåll: *H. Odeberg*, *Det nya livet*, sid. 17. Antal sammanträden sid. 28. Böcker sid. 29, Tidskrifter sid. 31.

EREVNA. Utgivare: Prof. H. Odeberg, Box 91, *Lund*. Ekonom: Edilen Teol. Kand. Viktor Rydqvist, Akad. Fören., *Lund*. Distribution: Teol. Kand. Helmer Hansson. Red. o. exp.: S:t Mångsgatan 6 a, *Lund*. Årsmedlemsavgift inclusive pren.avg. 7:- kr. Stödande bidrag *ad lib*. Postgirokontonummer 27 11 04 *Erevna, Lund*.

Lund 1951. Carl Bloms Boktryckeri A.-B.
Falkenberg 2002. KEGs Sätter HB